

Nieuwe NVI zorgt niet voor meer eiwit en levensduur

Kritiek op nieuwe NVI

Bij de indexdraai van deze maand werden de stieren voor het eerst gerangschikt op basis van de nieuwe NVI. Geen goede zaak, volgens Kees van Velzen. „De index draagt niet bij aan meer eiwit en langere levensduur.” NVO-secretaris Joop Olieman ondersteunt die visie. Hij schuift de Totaal Index Praktijk naar voren als beter alternatief.

In de vorige editie van dit blad beschreven we de wijzigingen die de stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES, verantwoordelijk voor de fokwaardeschatting) doorvoerde bij de aprildraai. De negatieve grondprijs voor melk werd minder negatief, de inweging van vet steeg fors en die van eiwit licht. Het celgetal werd vervangen door het kenmerk uiergezondheid en er is een geboorte-index in de NVI opgenomen.

Onbegrip

Of de wijzigingen het gewenste resultaat hebben, is echter maar zeer de vraag. De Nederlandse Veeverbeteringsorganisatie (NVO), de waakhond van de sectorbelangen, verspreidde een persbericht met haar bedenkingen. Ook Kees van Velzen, de zeer betrokken oud-exportdirecteur van Holland Genetics, uitte zijn kritiek in een brief aan Melkvee Magazine.

„De Nederlandse veehouder wil vooral meer eiwit en levensduur. De nieuwe NVI-formule kweekt daarom veel onbegrip”, stelt Van Velzen. „Als zuivelexportland hebben we de afgelopen decennia selectie op inhoudstoffen benadrukt, en dan met name eiwit, zowel qua kilo's als qua percentages.” Dat deze tendens in de nieuwe index radicaal wordt omgebogen, toont Van Velzen aan met een eenvoudig voorbeeld. Uit een palet van zo'n vierhonderd stieren zocht Van Velzen de zestien sterkste stijgers en de zestien sterkste dalers bij de overgang van de oude naar de nieuwe NVI (zie tabel 1). De beide groepen

vererven evenveel melk, maar de dalers scoren veel hoger voor vet en eiwit dan de stijgers. Van Velzen: „De conclusie is duidelijk: eiwitrijke melk wordt zwaar afgestraft in de nieuwe NVI.”

Aderlating

„In de nieuwe NVI is de verhouding vet ten opzichte van eiwit fors gewijzigd, van 1 op 6 naar 1 op 2,3 (zie kader met formules, red.). Tegelijkertijd is de negatieve melkvolumefactor gehalveerd van -0,06 naar -0,03. Nog veel ernstiger is dat de weging van de Inet in de nieuwe formule gedaald is van 0,84 naar 0,35. Dit betekent dat een vererfer van +40 kilo eiwit niet minder dan 71 NVI-punten inlevert, terwijl een stier met 0 kilo eiwit er onbeschadigd vanaf komt”, aldus Van Velzen. Om dat te verduidelijken, moeten we de formules invullen. $4,2 \times 40$ kilo eiwit $\times 0,84$ in de oude situatie levert 141 NVI-punten op. In de nieuwe situatie wordt dat $5,0 \times 40 \times 0,35$ is 70 NVI-punten. De stier levert dus $141 - 70 = 71$ punten in. Een stier met 0 kilo eiwit levert op dezelfde manier 0 NVI-punten in.

„Deze nieuwe formule is een forse aderlating voor de productiewaarde. Zijn we nu opeens geen zuivelexporteur meer? Dient ons fokdoel niet meer om de meest economische fokstier voor de Nederlandse veehouder te selecteren?”, vraagt Van Velzen zich af. „Waar is de groeiende waardering voor de stijgers op gestoeld? Een groot verschil wordt veroorzaakt door de hogere exterieurwaardering, met name voor de uiers. De groep stijgers scoort

gemiddeld 108 voor uiers en de groep dalers 102. De groep stijgers ontvangt daardoor 31 NVI-punten extra ($(108 - 102) \times$ wegingsfactor 5,2, red.). De vraag is of deze uierwaardering zo zwaar moet inwegen in de NVI. Immers het verband tussen uiers bij vaarzen en levensduur is zeer beperkt. Dat blijkt overigens ook bij deze twee groepen van stijgers en dalers. De hoge uierscoregroep (108) heeft een gemiddelde levensduur van +269 dagen, terwijl de lage uierscoregroep (102) een gemiddelde levensduur van +306 dagen vererft.”

Levensduur

„De betekenis van levensduur in de nieuwe NVI is merkwaardig genoeg met 25 procent verlaagd”, aldus Van Velzen. Hij doelt op de wegingsfactor die van 0,12 naar 0,09 is gebracht. „Dit betekent dat ook stieren met een zeer hoge betrouwbaarheid voor een prima levensduur zo'n 15 à 20 NVI-punten moeten inleveren.” Een stier waarvoor dit geldt, is bijvoorbeeld Vah Wonderboy. Met 99 procent betrouwbaarheid haalt de stier een uitstekende +635 dagen levensduur. Toch moet hij zomaar 19 NVI-punten inleveren ($(0,12 - 0,09) \times 635$).

„Levensduur moet ons zorgen baren. De laatste twintig jaar is de levensduur bij onze koeien met nog geen vier dagen verlengd. Het nobele streven van de LTO naar twee jaar meer levensduur in 2020 wordt zo niet gehaald. In dit tempo vergt het nog zo'n 180 jaar. Niet veel van ons zullen dit beleven”, stelt de oud-exportdirecteur cynisch vast.

Formules

- Oude Inet: $-0,06 \times$ kilo melk $+ 0,7 \times$ kilo vet $+ 4,2 \times$ kilo eiwit
- Nieuwe Inet: $-0,03 \times$ kilo melk $+ 2,2 \times$ kilo vet $+ 5,0 \times$ kilo eiwit
- Oude NVI: $0,84 \times$ Inet $+ 0,12 \times$ levensduur $+ 2 \times$ (celgetal - 100) $+ 7 \times$ (vruchtbaarheid - 100) $+ 4 \times$ (uier - 100) $+ 4 \times$ (benen - 100)
- Nieuwe NVI: $0,35 \times$ Inet $+ 0,09 \times$ levensduur $+ 5,2 \times$ (uiergezondheid - 100) $+ 5,2 \times$ (vruchtbaarheid - 100) $+ 5,2 \times$ (uier - 100) $+ 6 \times$ (benen - 100) $+ 2 \times$ (geboorte-index - 100)
- TIP: $-0,06 \times$ kilo melk $+ 0,7 \times$ kilo vet $+ 4,2 \times$ kilo eiwit $+ 1,5 \times$ (laatrijtheid - 100) $+ 5 \times$ (celgetal* - 100) $+ 5 \times$ (benen - 100) $+ 3 \times$ (uier - 100) $+ Bt \times 0,12 \times$ levensduur $+ Bt \times 7 \times$ (vruchtbaarheid - 100) - 5 x (melksnelheid < 98, dan 98 - melksnelheid)

De Nederlandse veehouder wil vooral meer eiwit en levensduur, stelt Kees van Velzen. Koeien als in de finale van de Melkvee Magazine Koeverkiezing (foto editie 2009). De nieuwe NVI voorziet niet in dit doel.

Copyright foto

„Enige waardering voor laatrijtheid, of beter gezegd: het afstraffen van vroegrijtheid, ontbreekt volkomen in de nieuwe NVI. Dat bewezen vererfers keer op keer het positieve verband tussen levensduur en laatrijtheid hebben aangetoond, wordt volslagen genegeerd. Het is ook in deze formule zo dat het niets uitmaakt of een vererving over drie lactaties hoog begint en laag eindigt of dat een stier juist het tegenovergestelde vererft. Slechts de eerste drie lactaties tellen. Een gemiste kans!”

Betrouwbaarheid

Een index die Kees van Velzen aanmerkelijk meer aanspreekt, is de Totaal Index Praktijk (TIP) van de NVO. „De NVO heeft besloten om in april geen aanpassingen te doen in de TIP. Daarmee kan de TIP deze ronde dienen als stabiel baken tegenover de vele veranderingen die in de nieuwe NVI door elkaar heen lopen”, aldus NVO-secretaris Joop Olieman. Olieman wijst erop dat de wegingsfactoren voor zowel levensduur als vruchtbaarheid zijn verlaagd in de nieuwe NVI. „Dit gaat in tegen de wensen van de veehouders”, stelt de NVO-secretaris. „GES verdedigt zich door te stellen dat de voorspellende kenmerken zwaarder worden ingewogen, maar op de GES-dag in november 2011 bleek juist dat de voorspelling van levensduur matig werkt en dat er ook nog geen zicht is op verbetering.” De NVO heeft daarom besloten de betrouwbaarheid te blijven meewegen (zie kader met formules), zodat oudere stieren met een bewezen goede levensduur en vruchtbaarheid in het voordeel zijn.

Top-exterieur

In de nieuwe NVI vervangt de uiergezondheid het celgetal. Het kenmerk uiergezondheid wordt berekend uit de piekpatronen van de

celgetalgegevens en kent een aanmerkelijk lagere erfelijkheidsgraad, waardoor de betrouwbaarheid van het kenmerk achterloopt. „Veehouders willen het celgetal verlagen en daarom gebruiken we voor de TIP liever de fokwaarde celgetal als meest betrouwbare en relevante gegeven. Uiteindelijk is dit ook de waarde die door de melkfabrieken wordt gehanteerd en die herkenbaar is voor de veehouder.” Het celgetal in de TIP is – indien beschikbaar – uitsluitend gebaseerd op dochterinformatie uit de derde lactatie. Olieman geeft aan dat de toevoeging van een geboorte-index goed lijkt aan te sluiten op de behoefte vanuit de praktijk. „Voor de TIP zullen we bekijken of we dat in de toekomst moeten overnemen.” In de nieuwe NVI zijn verder de wegingsfactoren voor uiers en benen verhoogd. Olieman betwijfelt het nut ervan. „Top-exterieurstieren behoren hierdoor tot de hoogste stijgers. Het is echter de vraag of dit de stieren zijn die de commerciële veehouder massaal zal inzetten.” Omdat er meer behoefte is aan betere benen dan aan betere uiers, weegt het beenwerk in de TIP relatief zwaarder dan de uiers.

Einde melkquotering

De belangrijkste aanpassing van de NVI is volgens de NVO die van de Inet. „GES heeft gekeken naar de mogelijke effecten van het verdwijnen van de melkquotering. Het netto effect is dat de gehaltenstieren fors moeten inleveren. Moeten we nu in één keer het jarenlang gevoerde beleid overboord gooien en het aantal kilo's water meer gaan

waarden?”, vraagt Olieman zich af. „De maatschappelijke trends op de langere termijn zijn gezondheid en duurzaamheid. Het is dan niet logisch om onze koeien melk te laten produceren, waarbij alles verdund wordt met meer water. De keten zal er ook niet efficiënter op worden.” Olieman noemt de veel grotere spreiding van de nieuwe Inet bovendien een nadeel. „Het is niet meer herkenbaar. Wij blijven dan ook uitgaan van de oude Inet en hanteren daarnaast het kenmerk laatrijtheid als stimulans richting een hogere levensproductie.” Eiwit is en blijft volgens de NVO een zeer belangrijk kenmerk. „Terugkijkend naar de afgelopen jaren zijn we met onze gehalten mondjesmaat verbeterd. Door de selectiedruk hier weg te halen, zal het eiwitpercentage in de praktijk hard onderuut gaan”, verdedigt Olieman de TIP.

Stijgers en dalers

In tabel 2 op pagina 43 zijn de stieren gerangschikt op basis van de Totaal Index Praktijk. De nieuwe NVI is echter ook weergegeven. Wat opvalt is dat 'good-old' O Man zijn koppositie op basis van TIP wel eenvoudig weet te handhaven. Met 90 punten blijkt hij dan ook de grootste stijger bij de overgang van de nieuwe NVI naar de TIP. Andere stieren die het goed doen zijn Surprise (+79), Kian (+73), Impuls (+59) en Fidelity (+59). De grootste verliezer in de tabel is Rampage met -157 punten. Andere forse verliezers zijn Mr. Sam (-84), Teus (-77), Savard (-74), Classic (-74) en Orraryd (-74). ■

	melk	%vet	%eiwit	kg vet	kg eiwit	NVIoud	NVINieuw
stijgers	+754	-0,28	-0,19	+7	+9	+62	+114
dalers	+751	+0,04	+0,12	+32	+34	+164	+121

Tabel 1. De gemiddelde productiefokwaarden van de zestien sterkste stijgers en de zestien sterkste dalers bij de overgang van de oude naar de nieuwe NVI (bron: Kees van Velzen).